

LAKIALOITE 75/2003 vp

Laki sairausvakuutuslain 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa esitellään sairausvakuutuslain 23 §:n muuttamista siten, että isien käytettävissä oleva kuukauden mittainen ylimääräinen vapaa, ns. isäkuukausi, olisi mahdollista pitää vanhempainrahakauden aikana tai välittömästi sen päätyttyä perheen valitsemana ajankohtana. Tällä

hetkellä isällä on oikeus "isäkuukauteen" eli 12 arkipäivän mittaiseen isyysvapaaseen välittömästi vanhempainrahakauden päätyttyä, mikäli isälle on suoritettu vanhempainrahaa vähintään viimeiset vanhempainrahakauden 12 arkipäivää yhtäjaksoisesti.

PERUSTELUT

Isyysvapaa piteni vuoden 2003 alusta 12 arkipäivällä sillä ehdolla, että isä pitää vanhempainvapaasta vähintään 12 viimeistä arkipäivää. Näistä muodostuu neljän viikon ns. isäkuukausi, jonka voi pitää vain yhdessä osassa. Isä saa tältä ajalta 12 päivän vanhempainrahan ja 12 päivän "uuden" isyysrahan. Tältä ajalta äidille ei makseta vanhempainpäivärahaa tai lasten hoidon tukea. Isäkuukausi on siis tiukasti aikaan sidottu: sen saa pitää vain vanhempainvapaan lopussa, välittömästi vanhempainrahakauden loputtua, eli lapsen ollessa noin 10 kuukauden ikäinen, mikäli isä on vanhempainrahakauden päättyessä vanhempainvapaalla. Tämän vuoden ensimmäisen vuosineljänneksen aikana 177 isää hyödynsi pidennetyn isyysvapaan mahdollisuutta.

Isyysvapaan pidennyksellä on pyritty lisäämään tasa-arvoa niin perhe- kuin työelämässäkin. Mitä useampi mies jää kotiin lastensa kanssa, sitä tasaisemmin perhevapaiden kustannuk-

set jakautuvat nais- ja miesvaltaisten alojen välillä. Olisi siis tärkeää, että isyysvapaan pito näyttäytyisi yhä suuremmalle osalle isiä mahdollisimman houkuttelevana vaihtoehtona. Tällä hetkellä tiukat ehdot kuitenkin rajoittavat sekä kiinnostusta että mahdollisuuksia isäkuukauden käyttämiseen. Tähän kiinnitettiin huomiota jo kyseisen lain eduskuntakäsittelyn aikana. Tuolloin eduskunnassa ennakoitiin, että ongelmia tulisi aiheuttamaan se, että isyysvapaan pidennys tulee pitää täsmälleen määriteltynä eikä perheen vapaasti valitsemana aikana. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta arvioi, että "isyysvapaan käyttöön liittyvä rajoitus saattaa käytännössä vaikuttaa siihen, ettei isyysvapaan käyttö laajene siinä määrin kuin olisi toivottavaa." Valiokunta katsoikin, että järjestelmää olisi ajan myötä kehitettävä niin, että isällä olisi mahdollisuus itsenäiseen isäkuukauteen tai itsenäisiin isäkuukausiin

ilman sitä ehtoa, että jakso sijoittuu vanhempainrahakauden jatkoksi.

Perheiden tilanteet ovat hyvin erilaisia: osalle perheistä sopisi vaihtoehto, jossa isä käyttäisi isäkuukautensa lapsen ollessa vielä pieni ennen vanhempainvapaan loppua. Toisissa perheissä tässä lakialoitteessa ehdotettu joustavampikin malli saattaa yhä olla yhteensovittamattomissa työelämän vaatimusten kanssa. Kuitenkin se, että isäkuukauden voisi käyttää perheen vapaasti valitsemana ajankohtana vanhempainrahakauden aikana tai välittömästi sen päätyttyä, lisäisi

huomattavasti isäkuukauden houkuttelevuutta sekä käyttömahdollisuuksia nykytilanteeseen verrattuna. Näin ollen joustavampi käytäntö edesauttaisi lain alkuperäisen tavoitteen toteutumista: isien lisääntyntä isyysvapaiden käyttöä, sekä tätä kautta työ- ja perhe-elämän tasa-arvoistumista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

sairausvakuutuslain 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/1963) 23 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1075/2002, seuraavasti:

23 §

Edellä 21 §:n 3 momentissa tarkoitettulla vakuutetulla on oikeus yhteensä 18 arkipäivältä suoritettavaan isyysrahaan joko äitiys- tai vanhempainrahakaudella siten, että isyysrahaa voidaan suorittaa enintään neljältä yhdenjaksoiselta kaudelta. Mikäli isälle on suoritettu 21 §:n 3 momentissa tarkoitettua vanhempainrahaa tai 21 §:n 4 momentissa tarkoitettua osittaista vanhempainrahaa 12 arkipäivää yhdenjaksoisesti, hänellä on lisäksi oikeus yhteen enintään 12 arkipäivältä suoritettavaan yhdenjaksoiseen isyysrahakautteen vanhempainrahakaudella tai välittömästi sen päätyttyä. Asevelvollisena vakinaisessa palveluksessa, aseettomana, reserviläisenä tai nostoväkeen kuuluvana puolustusvoimien palveluksessa taikka siviilipalvelusmiehenä olevalle isälle suoritetaan samoin edellytyksin isyysrahaa loman tai isyysvapaan ajalta. Isyysraha on tällöin 22 §:n 1 momentissa tarkoitetun vähimmäispäivärahan suuruinen.

Ottolapsen hoidon johdosta suoritetaan vanhempainrahaa tai osittaista vanhempainrahaa

21 §:n 5 momentissa tarkoitettulle vakuutetulle tai hänen puolisolleen jokaiselta arkipäivältä, jonka ajan hoito jatkuu, kunnes lapsen syntymästä on kulunut 234 arkipäivää, kuitenkin vähintään 180 arkipäivältä. Kun ottolapseksi on samanaikaisesti otettu yhtä useampi lapsi, vanhempainrahan suorittamisaikaa pidennetään 60 arkipäivällä kutakin yhtä useampaa lasta kohti. Pidennys voidaan suorittaa myös vanhempainrahakauden aikana. Edellä 21 §:n 5 momentissa tarkoitettulla vakuutetulla on oikeus yhteensä 18 arkipäivältä suoritettavaan isyysrahaan vanhempainrahakaudella siten, että isyysrahaa voidaan suorittaa enintään neljältä yhdenjaksoiselta kaudelta. Mikäli vakuutetulle on suoritettu 21 §:n 4 momentissa tarkoitettua osittaista vanhempainrahaa tai 21 §:n 5 momentissa tarkoitettua vanhempainrahaa vähintään 12 arkipäivää yhdenjaksoisesti, hänellä on lisäksi oikeus enintään 12 arkipäivältä suoritettavaan isyysrahaan vanhempainrahakaudella tai välittömästi sen päätyttyä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Helsingissä 25 päivänä kesäkuuta 2003

Anni Sinnemäki /vihr
Tarja Cronberg /vihr
Rosa Meriläinen /vihr
Jyrki Kasvi /vihr
Irina Krohn /vihr
Tuija Brax /vihr
Janina Andersson /vihr
Raimo Vistbacka /ps
Tony Halme /ps
Jutta Urpilainen /sd
Minna Lintonen /sd
Ulla Anttila /vihr
Erkki Pulliainen /vihr

Kirsi Ojansuu /vihr
Heidi Hautala /vihr
Merikukka Forsius /vihr
Sari Sarkomaa /kok
Marjukka Karttunen /kok
Heli Paasio /sd
Pia Viitanen /sd
Susanna Huovinen /sd
Osmo Soininvaara /vihr
Sari Essayah /kd
Leena Harkimo /kok
Toimi Kankaanniemi /kd
Satu Hassi /vihr